

טיפול בסטזוליד

סטטוס אפילפטיקוס

רוב ההתקפים נמשכים לפרק זמן קצוב אצל אותו אדם, ובדרך כלל מפסיקים לבד. אולם, בנסיבות מסוימות, בקרב כ- 2% מחולי האפילפסיה, ההתקפים אינם נפסקים בעצמם, או שהתקף אחד עוקב את משנהו ללא תקופת התאוששות ביניהם. מצב זה ידוע כסטטוס אפילפטיקוס (status epilepticus). הוא יכול לקרות בכל סוג ההתקפים, אך נחשב למצב חירום רפואי כשמדובר בהתקף טוני-קלוני.

יש לקרוא לאמבולנס במידה שההתקף נמשך יותר מ- 2-3 דקות מעבר לנורמה, או אם הוא נמשך יותר מ- 5 דקות והנורמה אינה ידועה.

סטזוליד

כיצד עובד הסטזוליד?

התרופה מכילה חומר פעיל בשם דיאזפם, שהוא סוג של בנזודיאזפין (משפחה של תרופות). משתמשים בבנזודיאזפינים בגלל ההשפעה המרגיעה ונוגדת החרדה שלהם. דיאזפם משפיע על קולטני GABA במוח, והדבר גורם לשחרור של נורטרנזמיטורים (מעביר כימי בין-עצבי) במוח הנקראים GABA. נורטרנזמיטורים הינם כימיקלים המאוחסנים בתאי העצב במוח ובמערכת העצבים, המעורבים בהעברת שדרים בין העצבים. GABA הינו נורטרנזמיטור הפועל כגורם מרגיע (מעכב) טבעי. הוא עוזר לשמור על איזון בפעילות העצבית במוח, ומעורב בהשריית שינה, הפחתת חרדה והרפיית שרירים. כיוון שדיאזפם מגביר את הפרשת ה-GABA במוח, הוא מגביר את השפעתו המרגיעה וגורם לישנוניות, הפחתה בחרדה והרפיית שרירים. יש לדיאזפם מספר שימושים- ראשית, ניתן להשתמש בו להרגעת חרדה עמוקה ועצבנות. לדוגמה, בנזודיאזפינים כגון דיאזפם הינם יעילים בהפחתה מיידית של סימפטומי חרדה ועצבנות המתרחשים בהפרעות מאניות שבמחלות נפשיות, ובהפרעות דו-קוטביות (מאניה-דיפרסיה לדוגמה). ניתן לתת בנזודיאזפינים כטיפול ראשוני בהתקף מאני, למרות שהם לא מיועדים רשמית לכך. הבנזודיאזפינים מסייעים להרגיע את המטופל עד שהתרופות האחרות (מייצבי מצב רוח) ישפיעו עליו. דיאזפם ניתן גם לפני ניתוחים או פעולות כירורגיות, ובתסמינים חריפים של גמילה מאלכוהוליזם. השימוש העיקרי השני של דיאזפם הוא בשליטה בהתכווצויות, לדוגמה באפילפסיה, או בהתכווצויות חום בילדים. הוא יעיל במיוחד במניעת התפרצות התקפים אפילפטיים נוספים כאשר החולה אינו חוזר להכרה בין ההתקפים (סטטוס אפילפטיקוס). דיאזפם מסייע לשלוט בהתכווצויות בכך שהגברת פעילות ה-GABA במוח עוזרת להרגיע את הפעילות החשמלית העודפת האחראית לגרימת ההתקפים. שימוש נוסף של הדיאזפם הוא שליטה בהתכווצויות שרירים במקרים של טטנוס או הרעלה. סטזוליד הינו סוג רקטלי של דיאזפם, והוא ניתן בחוקן. נעשה בו שימוש כאשר יש צורך באפקט מידי, אך לא ניתן או לא רצוי לבצע זאת בהזרקה.

למה משתמשים בו?

- התכווצויות, לדוגמה אפילפסיה
- התפרצויות הקשורות לחום
- התקפים חוזרים ללא חזרה להכרה בין התקף להתקף
- כיווצי שרירים בשל טטנוס או הרעלה
- טיפול קצר טווח לעצבנות וחרדות חריפות
- הפחתת חרדה והשריית רוגע לפני ניתוח או פעולה חודרנית אחרת
- סימני גמילה מאלכוהול חריפים (יחד עם טיפולים אחרים)

אזהרות!

- התרופה מתאימה לשימוש לטווח קצר בלבד. אם נעשה בה שימוש ממושך או במינון גבוה, תיתכן תלות והתרגלות אליה, ויתכנו סימני גמילה כאשר השימוש בה יופסק בפתאומיות. משום כך, יש להפסיק את התרופה באופן הדרגתי, על פי הנחיות הרופא, בכדי למנוע סימני גמילה כגון אינסומניה או חרדה, בלבול, הזעה, רעידות, אובדן תיאבון, עצבנות והתכווצויות.
- התרופה גורמת לסחרחורת, החלשות השרירים, ופוגעת בריכוז ובעירנות. השפעות אלה יכולות להימשך גם ביום העוקב ומוחרפות על ידי שתיית אלכוהול. אם תושפע כך, עליך להימנע מביצוע פעולות היכולות להיות מסוכנות כגון נהיגה או הפעלת מכונות. הימנע משתיית אלכוהול.

הזהר בשימוש:

- ילדים
- קשישים
- אנשים חלשים
- אי ספיקת כליות
- אי ספיקת כבד
- דיכאון
- הפרעות אישיותיות
- עבר של שימוש באלכוהול או סמים
- מחלה המשפיעה על דרכי האוויר והריאות (מחלה נשימתית)
- מחלות דם תורשתיות היכולות לגרום למגוון סימפטומים, כולל מחלות נפשיות

לא לשימוש במקרה של:

- החמרה פתאומית של מחלת ריאה (אי ספיקה ריאתית חריפה)
- נשימה איטית ושטחית (דיכוי נשימתי)
- תסמונת המערבת הפסקות רגעיות של הנשימה בזמן השינה
- היחלשות שרירים לא נורמאלית
- מחלה פסיכטית ארוכת טווח
- פוביות או אובססיות
- אי ספיקת כבד חמורה
- הנקה

אין לעשות שימוש בתרופה אם אתה אלרגי לאחד או יותר ממרכיביה. אנא ידע מיד את הרופא או הרוקח שלך אם חווית אלרגיה כזו, והפסק ליטול את התרופה.

הריון והנקה

קיימות תרופות שאין להשתמש בהן בזמן הריון והנקה. אולם, תרופות אחרות הינן בטוחות לשימוש במקרים אלה, בתנאי שהתועלת לאמא גוברת על הסיכונים הנשקפים לעובר. ידעי תמיד את הרופא אם את בהריון או מתכננת הריון לפני שימוש בתרופה כלשהיא.

- יש להימנע משימוש בתרופה זו במהלך הריון אלא אם הרופא שלך החליט שהיא חיונית, לדוגמא במקרה של שליטה בהתקפים. זאת משום שהתרופה עשויה להזיק לתינוק, במיוחד במהלך הטרימסטר השלישי של הריון ולפני ובמהלך הלידה.
- חלק ניכר מהתרופה יכול לעבור דרך ההנקה אל התינוק, ולכן אין להשתמש בה בתקופת ההנקה כיוון שהיא יכולה להזיק לתינוק. יש להתייעץ בקשר לכך עם הרופא.

תופעות לוואי

תרופות ותופעות הלוואי שלהן יכולות להשפיע בדרכים שונות על אנשים שונים. תופעות הלוואי המפורטות מטה מקושרות לשימוש בתרופה, אך הן לא בהכרח יופיעו אצל כל הנוטלים את התרופה.

- נמנום
- נמנום וכאב ראש קל למחרת
- תנועות והליכה לא יציבות (אטקסיה)
- איבוד זיכרון (אמנזיה)
- בלבול
- כאב ראש
- קשיים במתן שתן (אצירת שתן)
- חולשת שרירים
- פריחות בעור

- הפרעות במעיים כגון שילשול, עצירות, בחילה, הקאה או כאבים לא נורמאליים בבטן
- הפרעות בראייה
- לחץ דם נמוך (היפוטנשן)
- סחרחורת
- תוקפנות לא מוסברת
- שינויים בדחף המיני
- הפרעות בדם

יתכנו תופעות לוואי נוספות שאינן מתוארות מעלה. מידע נוסף בקשר לסיכונים אפשריים המקושרים לתרופה ניתן למצוא בנתונים המסופקים איתה או אצל הרופא או הרוקח.

תרגום: בן אבינר, מרכז חינוך לאפילפסיה עש"אניטה קאופמן, מרכז רפואי-אוניברסיטאי סורוקה, 2006.